



עפ"ג 11611/06/18 - מדינת ישראל, בית המכס ומע"מ ירושלים נגד דוד יאיר

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ג 11611-06-18

לפני כב' השופט רפי כרמל, אב"ד
כב' השופט כרמי מוסק
כב' השופטת שירלי רנר

מדינת ישראל בית המכס ומע"מ ירושלים
נגד
דוד יאיר
ע"י ב"כ עו"ד עודד הכהן

המערערת
נגד
המשיב

פסק דין

ערעור על גזר דינו של בית משפט השלום בירושלים (כב' השופט שמואל הרבסט) מיום 8.5.18 בת"פ

55931-02-16.

כללי

1. המשיב הורשע על יסוד הודאתו בעבירות על פי חוק מס ערך מוסף, תשל"ו-1975: ניכוי מס תשומות בלי שיש לגביו מסמך ובמטרה להתחמק מתשלום מס בנסיבות מחמירות; הוצאת 6 חשבוניות מס בלי שהיה זכאי לעשות כן (6 עבירות); פעל במטרה להביא לכך שאדם אחר יתחמק או ישתמט מתשלום. בהסדר הטיעון, אליו הגיעו הצדדים, הוסכם כי המערערת תגביל עצמה לשנת מאסר בפועל וקנס שיוטל לפי שיקול דעתו של בית המשפט. המשיב נדון לעונש של 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, 6 חודשי מאסר על תנאי על כל עבירה מסוג פשע לפי חוק מס ערך מוסף ו- 20,000 ₪ קנס. הערעור מופנה כנגד קולת העונש.

2. המשיב הועמד לדין עם הנאשמת מס' 1, חברת דוד יאיר בע"מ, העוסקת בעבודות בנין, והמשיב שימש מנהלה בתקופה הרלבנטית לאישום. ואלה המעשים בהם הורשע המשיב: בדיווחיו למע"מ לתקופה שבין 6/12-9/13 ובמטרה להקטין את הכנסותיה החייבות במע"מ של הנאשמת 1, כלל המשיב כמס תשומות סכום מע"מ כולל בסך של 1,953,806 ₪, הנקוב בחשבוניות שהוצאו לארבעה עוסקים מורשים שונים מבלי שנעשתה כל עסקה עימם. בסמוך לתקופה שבין 8/12-8/13 הוציאה הנאשמת 1, באמצעות המשיב, לאחד מאותם עוסקים מורשים, 6 חשבוניות מס בסך כולל של 532,848 ₪, בהן סך המס הכלול הוא 77,524 ₪, מבלי שבוצעה כל עסקה עמו ובמטרה להביא את אותו עוסק מורשה לכדי התחמקות מתשלום המס בו הוא חייב.



טענות הצדדים

3. המערער עותרת לקבלת הערעור, כך שיוטל על המשיב עונש של מאסר בפועל ויועלה סכום הקנס שהוטל עליו. לעמדתה, העונש שהוטל על המשיב הינו עונש קל ביחס לחומרת העבירות אותן ביצע. הפסיקה מתייחסת בחומרה רבה לעבירות של שימוש בחשבוניות פיקטיביות, מייחסת להן אלמנטים של מרמה ותכנון וקובעת כי חומרת העבירות, הנזק שהן מסבות לאוצר המדינה, קלות ביצוען והקושי בגילויין, מחייבים נקיטת מדיניות ענישה מחמירה והטלת עונשי מאסר בפועל וקנסות מכבידים. נטען כי בית משפט קמא שגה בכך שחרג לקולה ממתחם הענישה ההולם בהסתמכו על חוות הדעת הפסיכיאטרית שנערכה בעניינו של המשיב. בהקשר זה טוענת המערערת כי בחוות הדעת נקבע שחשיבותו של המשיב הנה הגיונית ומסודרת וכי גם שירות המבחן התרשם שהוא ממוקד וענייני. עוד נטען כי ירידה ביכולת הקוגניטיבית אינה יכולה להיות גורם מכריע להקלה כה משמעותית בענישה, נוכח חומרת העבירות וסכומי המס המעורבים. בנוסף, לא ניתן משקל לכך שהמחדל לא הוסר, למעט תשלום סכום של 75,000 ₪ בשנת 2015, ולכך שהמשיב לא לקח אחריות על מעשיו, כפי שבא לידי ביטוי בתסקיר שירות המבחן, שכלל המלצה לענישה מוחשית. המערערת לקחה בחשבון את נסיבותיו האישיות של המשיב עת הגיעה להסדר הטיעון והגבילה עצמה לעונש של שנת מאסר בפועל, בעוד שהמתחם המקובל הינו 24-30 חדשי מאסר. בנסיבות דנן, אין מקום להקל עם המשיב יותר מכך. מדובר בחברה שעודנה פעילה ולכן יש חשיבות בהטלת עונש מוחשי על המשיב. כמו כן, סכום הקנס שהוטל עליו אינו משקף אלמנט של הרתעה ואין בו התאמה לסכום המחדל שלא הוסר והלימה לעבירות פסקליות שמהותן שליחת יד לקופה הציבורית.

הוסף כי מדובר בשני מיליון ₪ שעד היום טרם הושבו בעיקרם (הוחזרו בערך כ - 200,000 ₪), למרות שחלפו כבר שש שנים. החברה עדיין פעילה ולא נעשה ניסיון להסרת המחדל ועל כן עונש של מאסר בעבודות שירות וקנס נמוך אינם תואמים לרמת הענישה המקובלת בעבירות אלה, וכפי שפורט בהחלטות אליהן הפנתה ב"כ המערערת.

ב"כ המשיב טען כי אין מקום להתערב בפסק דינו של בית משפט קמא וזאת דווקא מנימוקי המערערת, שכן, למרות חלוף הזמן הוברר כי אין בידו של המשיב לשלם את הסכומים שטרם הושבו. המשיבנאלץ בעבר למכור את ביתו בעקבות כשלון כלכלי תוך מימוש חסכוניותו, הסכום ששולם, מומן באמצעות סיוע בני משפחתו, המשיב הנו כבן 78 שנים. נטען עוד כי פסק הדין אליו הפנתה המערערת שונה בנסיבותיו מעניינו: עבירות רבות פי כמה על פני תקופה ארוכה (תיק 27802-05-12). וכן, באה הפניה לפסקי דין התומכים בעונש שנגזר על ידי בית משפט קמא, וכפי שאף הונח לפני בית משפט קמא, ולהחלטות נוספות אשר עסקו בעניינים חמורים יותר שם הוטלו עונשים כדוגמת העונש שהוטל על המשיב. כמו כן, באה הפניה לנסיבותיו האישיות של המשיב כפי שבאו לידי ביטוי גם בגזר דינו של בית משפט קמא. בית משפט קמא סטה ממתחם הענישה, בין היתר, ובעיקר, לאור חוות הדעת שעניינה מצבו הקוגניטיבי של המשיב. באה הפניה לספר אותו כתב המשיב בנוגע עם חלקו במלחמת ששת הימים ומכתבו של נשיא המדינה אשר הספר נשלח אליו. נטען כי שיקול כלל הנימוקים הנ"ל מביא לכך שאין להתערב בגזר דינו של בית משפט קמא.

תסקיר שירות המבחן

4. מתסקיר שירות המבחן שנערך בעניינו של המערער עולה כי הינו כבן 78 שנים, נשוי ואב לארבעה ילדים בוגרים. בבעלותו החברה הנאשמת מס' 1. ללא הרשעות קודמות. המשיב לא קיבל אחריות על ביצוע העבירות, משליך אחריות כלפי גורמי חוץ, אינו מבין את חומרת העבירה ושולל נזקקות טיפולית. הומלץ על הטלת עונש מאסר בפועל וקנס כספי. שירות המבחן עמד על המלצתו זו גם לאחר שהובאה לעיונו חוות הדעת הפסיכיאטרית והבהיר כי משיחותיו



עם המשיב התרשם כי חשיבתו הגיונית ומאורגנת, קצב ומהלך חשיבתו הינם תקינים, אין תכנים פסיכויים או פתולוגיים אחרים והאינטליגנציה שלו הנה בגדר הנורמה. באבחון ושיחה נוספת שנערכה לו, התרשם שירות המבחן כי המשיב הינו ממוקד וענייני, ובמהלכה חזר על עמדתו ביחס למעורבותו בביצוע העבירות וביחס לחומרתם.

דין

6. לזכות המשיב עומדת הודאתו במיוחס לו, שהביאה לחיסכון בזמן שיפוטי ולייעול ההליכים והעדר הרשעות קודמות. כמו כן, יש להתחשב לקולה בגילו של המשיב. יחד עם זאת, העבירות שביצע המשיב הינן חמורות. עבירות מס הינן הלכה למעשה שליחת יד לקופה הציבורית, אותן ניתן לבצע בקלות ובמהלך העסקים הרגיל, תוך קושי של רשויות האכיפה לאתר ולגלות את ביצוען. נסיבות ביצוע עבירות המס בעניינו מעידות על חומרתן. הדיווחים שהגיש המשיב מתייחסים לתקופה ארוכה וכוללים ארבעה עוסקים מורשים שונים עימם לא בוצעו כלל עסקאות. כמו כן, הסכומים שהמשיב השתמש מתשלומם הינם גבוהים ומצטברים לסך הנמוך במעט מ - 2 מיליון ₪. סכום שהביא להרשעתו בעבירה של ניכוי תשלומים שלא כדין בנסיבות מחמירות. המשיב אף הוציא חשבוניות בעסקאות שלא בוצעו בסך של כחצי מיליון ₪, אשר סכום המס הכלול בו הנו 77,524 ₪. לא בכדי קבע בית משפט קמא כי מעשיו מלמדים על תחכום ועורמה ומטרתם בצע כסף. המשיב החזיר חלק קטן של חובו, ביחס לסכום של כשני מיליון ₪ שגרע מהקופה הציבורית. בנוסף, קבלת האחריות מצד המשיב על מעשיו הנה מן השפה אל החוץ, וכעולה מתסקיר שירות המבחן, אין מאחוריה ממש. המשיב אינו מפנים את חומרת העבירות בהן הורשע, משליך את האחריות לביצוען על אחרים ואף שולל נזקקות טיפולית. לכך ישנה חשיבות והשלכה נוספת שכן החברה שבבעלות המשיב, באמצעותה ביצע את העבירות, עודנה פעילה. נסיבות אלה מטות את הכף לעבר הטלת ענישה הולמת ומרתיעה על המשיב. בית משפט קמא הקל עם המשיב נוכח חוות הדעת הפסיכיאטרית וקבע כי יתכן שיש בכך כדי להשליך על קשייו של המשיב בקבלת אחריות מלאה על מעשי העבירות דנן ומצא לנכון להקל עם המשיב נוכח גילו. מחוות הדעת הפסיכיאטרית שהוגשה מטעם ההגנה עולה כי חשיבתו של המשיב הנה הגיונית ומאורגנת, אך קיימת ירידה בשיפוט עקב ירידה קוגניטיבית. שירות המבחן שלל זאת ומאבחון נוסף שערך לו עלה כי המשיב הינו ממוקד וענייני.

כל האמור לעיל אמור להוביל לכך שבית משפט קמא סטה לקולה ממתחם העונש הראוי אותו הוא קצב (10 עד 29 חודשי מאסר בפועל). סטייה זו נומקה, בעיקר, במצבו של המשיב, לאור חוות הדעת שהוגשה מטעמו וגילו. ספק עם היה באלה להוביל לסטייה כזו ממתחם העונש, במיוחד נוכח כך שהמחדל טרם הוסר, והושב אך סך של כ - 10% מהסכום. יחד עם זאת, בשלב הערעור, אין ממצים את הדין וניתן שלא להתערב בשאלת המאסר, ולהגביל את ההתערבות. יש מקום בנסיבות אלה להתערב בשאלת הקנס, ויש מקום להשית על המשיב קנס ממשי, שיהלום את חומרת מעשיו.

7. לפיכך, הערעור מתקבל במובן זה שגובה הקנס יעמוד על סך 150,000 ₪ או שישה חודשי מאסר תמורתם. הקנס ישולם בעשרה תשלומים חודשיים, שווים ורצופים, כאשר התשלום הראשון יחל ביום 1/2/19. לא ישולם תשלום אחד, תעמוד היתרה לפרעון מיידי.

המשיב יתייצב לריצוי עבודות השירות כאמור בחוות דעת הממונה ביום 10/2/18.



ניתן היום, ג' שבט תשע"ט, 9 בינואר, 2019, במעמד ב"כ המערער, ב"כ המשיב והמשיב עצמו.

שירלי רנר, שופטת

כרמי מוסק, שופט

רפי כרמל, שופט
אב"ד